

КЛАЙВ БАРКЪР

ПРЕДГОВОР

Превод от английски: Иван Атанасов, 2012

chitanka.info

Най-много покани през годината получавам около Хелоуин. Покани да посетя колежи, за да говоря за историята на литературата на ужаса, да съставя списък с десетте си любими хорър филма за модно списание или да съчиня страшна история като гост на нощно токшоу. В началото на писателската ми кариера, която започна през 1984 г., приемах голяма част от тези предложения, щастлив, че разполагам с трибуна, от която да рекламирам творбите си. Но през последните години, когато книгите ми станаха доста по-различни от безкрайно мрачните, жестоки истории, направили ме популярен, обикновено отклонявам подобни оферти. Не ми допада да бъда Човекът-ужас и да ме канят в сезона на тиквите и историите около лагерните огньове, за да си говорим за Тъмната страна — предпочитам да говоря за чувствата, породили настоящите ми произведения. Започнах да избягвам дори обичайните хелоуински мероприятия — партита и карнавални шествия, — защото цялата тази работа ме смущава.

Миналата година обаче наруших това правило. Дейвид Армстронг, моят любовник, ме убеди, че едно посещение на Хелоуинския парад тук, в Лос Анджелис, който напоследък се превърна в голямо събитие, може да се окаже идеален начин да превъзмогна трудностите около написването на новия ми роман. От мен се искаше само да оставя химикала, да изпия чаша водка и да го придружа. Съгласих се, но при едно условие — че няма да ме кара да обличам карнавален костюм. „Хубаво“, рече той. Неговият щял да бъде достатъчно колоритен и за двама ни.

Оказа се, че думите му не са били празно самохвалство. Преобразяването му започна следобед. Отне му шест часа. Когато приключи, бе неузнаваем. Беше се маскирал като гаргойл с глава на ястреб и рога, кожата му изглеждаше с няколко нюанса по-черна от тази, която му е дал Господ. А от цепката в горната част на задника му висеше опашка, достойна за жребец.

Чак по-късно, когато започнах да пиша този предговор, осъзнах, че Дейвид е приличал на герой от моя сборник — същество, притежаващо едновременно свръхсексуалност и демонична елегантност, което може да ви изчука или да ви изтръгне сърцето.

В десет и половина отидохме на булеварда. Нощта беше доста студена, но щом се смесихме с тълпата, въздухът се затопли от многобройните тела. Улицата беше пълна с десетки хиляди хора,

много от които в колоритни костюми. Имаше кукли с облика на Барби и Кен, които се клатушкаха в кичозните си кутии; травестити с всевъзможни одежди — от Кралицата на училищния бал до Вдовицата от Бевърли Хилс; класически американски убийци с брадви и напомпани със стероиди тела, които си личаха под окървавените им, парцаливи тениски; малък отряд наперени въоръжени войници на Конфедерацията; и сребристи извънземни, чийто брой бе достатъчен, за да населят цяла флотилия летящи чинии. Освен това имаше хиляди хора, които си бяха купили маски специално за празничната нощ и шестваха по улиците, предрешени като любимите си страхища. Видяхме безчет чудовища на Франкенщайн (и техните невести), фредикрюгеровци, кендимени с ръце-куки и дори двама пинхедовци^[1].

Имаше и демони, но никой от тях не можеше да се мери с преобразения Дейвид, който непрекъснато получаваше покани да позира за снимки: как заплашва русокоса Лолита, как бие с камшик татуиран пънкар с нашийник и кайшка, как го изнасилват група момчета, преоблечени като провинциалистки. Но най-любопитното беше, че докато наблюдавах как хората гледат чудовищния ми спътник — със смесица от възхита и отвращение, — започнах да си припомням причините да стана хорър писател. За мен беше удоволствие да предизвикам подобни комплексни реакции. Знаех, че думите, които записвам на хартия, ще впечатлят хората така, както го правеше необикновената красота на моя любовник; че може би ще ги накарат да се запитат дали границата между нещата, които ги плашат, и нещата, които им доставят удоволствие, не е по-тънка, отколкото са предполагали.

Разказът е като капсула на времето. Той съдържа, както си даваме сметка значително по-късно, много специфични подробности от живота на автора по време на написването му. Това важи в доста по-малка степен за романите, или поне за моите романи, които обикновено са епични и създаването им ми отнема година, че и повече. Първата чернова на един разказ може да бъде нахвърляна за няколко дни и пак е истинска и емоционална. Докато дългият роман е като компендиум^[2] — в него може да има всякакви противоречия и двусмислици.

Сега тези разкази ми приличат на снимка от празненство, която показва какъв съм бил. Бил ли? Да, бил. Гледам ги и си мисля, че

човекът, който ги е създал, вече не съществува. Миналата година написах предговор за юбилейното издание на романа „Втъкан свят“ по случай десетгодишнината от публикуването му и в него отбелязах същото — че човекът, написал книгата, вече не е тук. Той е мъртвъ и погребан дълбоко в мен. Ние сме гробища на самите себе си; седим между надгробните плочи на хората, които никога сме били. Ако сме здрави, всеки ден е празник, Ден на мъртвите^[3], в който благодарим за изживянния живот, а, ако сме неврастеници, изпадаме в лошо настроение, тъгуваме и копнеем по миналото.

Сега, като препрочитам тези разкази, ми се струва, че съм по малко и от двете. Част от естествените енергии, които караха думите да излизат изпод химикала ми, които раждаха фразите и идеите ми, вече ги няма. Разделих се със създателя им преди много време. Той харесваше филмите на ужаса повече от мен; имаше надежди за Холивуд; беше по-весел, не се познаваше толкова добре и не беше толкова дипломатичен. Виждах се като човек, който ръководи шоу на изроди, бие барабан и призовава публиката да се прехласне по сбирката му от уроди и ембриони в стъкленици. Тази страна на характера ми напоследък не се проявява толкова силно. Виках и удрях барабана, съставих каталог на необичайното и накрая, предполагам, цялото това шоу е започнало малко да ме отегчава.

Сега, четиринацет години по-късно, се чувствам странно да съм отново на карнавала. Осьзnavам, макар и със закъснение, че съм извадил голям късмет. Пробих с тези истории, когато издателската индустрия все още рискуваше да публикува начинаещи автори и разкази. Днес за един неизвестен писател на практика е невъзможно да издаде подобен сборник, защото разказите имат много по-малка читателска аудитория от романите. А аз разполагах с Барбара Бути, моята първа редакторка, която беше достатъчно смела да рискува с материал, към който други редактори биха подходили с недоверие. Освен това сполучих да заснема филм — първия „Хелрейзър“ — малко след публикуването на сборника; филм, който се оказа успешен и привлече мнозина към разказите ми.

Бяха вълнуващи времена. Толкова много неща, на които се бях надявал и за които бях мечтал, се осъществиха за нула време. Книгите ми бяха издадени и получиха одобрението на някои критици, едно

създадено от мен чудовище завладя киноекраните по света, хората ме спираха за автограф и търсеха мнението ми.

Сега всичко това ми се струва много далечно. Преживявам го отново, макар и частично, когато слушам определена музика или когато попадна на откъс от мой разказ, който помня при какви обстоятелства съм написал. Докато препрочитам „Среднощният влак за месо“, се сещам за първото си самотно пътуване в нюйоркското метро, когато по погрешка ме откараха на една тъмна и пуста спирка в глух коловоз. „Нови убийства на улица «Мортг»“ — моят израз на преклонение пред най-великия писател на ужаса в света, Едгар Алан По — извиква в съзнанието ми спомена за един заснежен Париж и притихналите му пусты улици, из които скитахме с моя добър приятел Бил Хенри. Когато чета „Целулоидният син“, се сещам за едно вехто кино за стари филми в родния ми Ливърпул, където съм изгледал толкова много от лентите, разпалили младежкото ми въображение: „Очи без лице“ на Франжу, необикновения „Онибаба“ на Кането Шиндо, разкошния „Истории с призраци“ на Масаки Кобаяши, фантазиите на Пазолини и бълнуванията на Фелини. А „Ужас“ ме подсеща за първообразите на моите персонажи — моите познати от студентските години (страница форма на почит, предполагам, но те оставиха своя отпечатък върху мен).

Нямам представа дали тези истории ще издържат проверката на времето; съмнявам се, че има писател, който може да бъде сигурен в това. Но те са написани, за добро или лошо, и въпреки че сега ми се иска да доизгладя някое изречение или да премахна друго, те все още ми доставят удоволствие. А това, струва ми се, е най-доброто, на което можете да се надявате — да изпитвате удоволствие от своите произведения, не само докато ги пищете, но и когато ги препрочитате.

Едно нещо е сигурно: че апетитът на читателите за гротескни и страховити истории — за призрачни посещения и демонични обладавания, за ужасяващи прояви на отмъщение и отвратителни зверства — не е намалял. Участниците в карнавалното шествие на булевард „Санта Моника“ през миналия октомври не бяха перверзици, нито злодеи — повечето от тях бяха обикновени хора, възползвали се от възможността да изразят един апетит, който нашата култура през повечето време ни кара да потискаме. (Нещо, което впрочем одобрявам — така апетитът се изостря.) Но ние изпитваме

нужда да се докоснем отново и отново до мрака в душите си; това е начин да влезем във връзка с първичното у себе си, което вероятно е съществувало, преди да се научим да боравим с думите, и което знае, че в света има велика светлина и велик мрак, както и че едното не може да съществува без другото.

Откакто написах тези разкази, изпитвам все по-силна нужда да описвам картини на изкупление, а не на проклятие. Във „Вътъкан свят“, „Имаджика“, „Тайнство“ и „Галилея“, дори в романа ми за деца „Вечният крадец“, сцените на болка и смърт са туширани от светлина и святост, а фигураните, които олицетворяват злото, са победени.

В разказите след този предговор обаче не е така. В тях чудовищата триумфират, понякога оказват положително влияние върху онези, до които се докосват, но въпреки всичко оцеляват и продължават да правят злини. А ако злото бъде унищожено, победителите и свидетелите на падението му обикновено не го надживяват.

Не мисля, че някой от тези разкази е по-истински от останалите, мъдростта на тези творби — а може би и на всяка литературна творба — е в индивидуалния ефект, който оказват върху въображението на читателя. Затова няма да давам оценка на моралната им стойност, нито ще правя опит да тълкувам поуките, които може би се крият в тях. Въпреки че понякога използвам религиозни термини, тези разкази не са проповеди нито на Бяла, нито на Черна литургия. Те са кратки пътувания, малки парадни шествия, ако предпочitatе, които напускат познатите улици и навлизат във все по-тъмни райони, докато не се отдалечим от познатите ни места и не се озовем в странна компания, чужди на самите себе си.

Крайв Баркър

Лос Анджелис, 8 февруари 1998 г.

[1] Фреди Крюгер, Кендимен и Пинхед са герои от различни популярни филмови поредици на ужасите, като последните двама са екранни версии на герои на Баркър. — Б.пр. ↑

[2] Съкратено изложение на основни положения на една наука. — Б.пр. ↑

[3] Празник в Мексико, САЩ и Канада, по време на който мексиканските индианци отдават почит на починалите си близки; чества се на 2 ноември. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.